

РЕЧНИК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ И ПОНЯТИЯ, ЗА НУЖДИТЕ НА НАСТОЯЩИЯ ПЛАН

АБИОТИЧЕН	отнасящ се до неживата природа
АБИОТИЧНИ ФАКТОРИ	условията на неживата природа, които действат комплексно върху организмите и имат пряко значение за живота им
АВТОХТОНЕН	местен
АНТРОПОГЕНЕН	предизвикан от човека
АНТРОПОГЕННИ ФАКТОРИ	съвкупност от разнообразни човешки дейности, които действат върху живата и неживата природа
АРЕАЛ	област на географско разпространение на живи организми (вид, род, семейство и т.н.) или определен тип биотични съобщества
АСОЦИАЦИЯ	съвкупност от разнородни популации с название от доминиращ вид или видове, основна класификационна единица на растителната покривка
БЕЗПОКОЙСТВО	резултата от различни човешки дейности върху дивите животни, изразяващ се в уплашено, възбудено или раздразнено състояние и невъзможност да осъществяват присъщите им поведенчески действия в заетата от тях зона. води до отрицателен за животното резултат - от изменения в поведението до напускане на естествения му район на обитаване
БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	многообразието между живите организми от всички източници, включително сухоземни, морски и други водни екосистеми и екологичните комплекси, към които принадлежат; това включва разнообразие в рамките на отделния вид, между видовете и екосистемите
БИОМ	област или група области (природно - климатична зона), които имат характерни климатични или други физически условия, необходими за развитието на приспособените към тях растения и животни и комплексите от тях; крупно системно-географско подразделение в пределите на дадена географска зона
БИОСФЕРА	съвкупността от всички живи организми на земята, които непрекъснато взаимодействат със средата и с дейността си я изменят
БИОТИЧЕН	отнасящ се до живите организми и живата природа
БИОТИЧНИ ФАКТОРИ	взаимоотношенията между организмите от един или различни видове при съвместния им живот
БИОТОП	виж. местообитание на вид/територия със сходни климатични и почвени условия, заселена с определен комплекс от живи организми –биоценоза
БИОЦЕНОЗА (СЪОБЩЕСТВО)	биологична система от популации на различни видове, които са взаимно свързани и обитават определена територия с еднородни условия (биотоп)
БПС	благоприятното състояние на природни местообитания и видове: 1. "Благоприятно състояние на видовете" е, когато: а) данните за динамиката на популациите на вида показват, че този вид е и ще остане жизнеспособен елемент на природното местообитание; б) естественият район на разпространение на този вид не намалява и не е налице тенденция към намаляване; в) е налице достатъчно голямо местообитание, което осигурява преживяването на популациите на този вид. 2. "Благоприятно състояние на природно местообитание" е, когато: а) площта на неговото естествено разпространение е постоянна или се разширява; б) неговата структура и специфични функции осигуряват дългосрочното му съществуване; в) състоянието на характерните за него видове е благоприятно.

БРАКОНИЕРСТВО	нарушаване на законовите норми за опазване на природните ценности с цел лично облагодетелстване; включва всички форми на посегателства към всички типове природни ценности, включително: - убиването, улавянето, преследването и нараняването на диви животни, вземане, пренасяне и превозване на намерени ранени и убити животни или разпознаваеми части от тях, събиране на яйца и индивиди, търговия с диви животни. - престой или движение на лица на територията на парка с извадени от калъф и сглобени гладкоцевни и нарезни пушки, огнестрелно оръжие с автоматична и полуавтоматична стрелба. браконьерството представлява престъпление по наказателно-процесуалния кодекс с изключение на маловажните случаи, които се считат за административни нарушения
ВИД	група популации, индивидите в които обменят генетичен материал свободно помежду си, но не с индивиди от популации от други видове
ВЛАЖНИ ЗОНИ	Всички територии, по определение на Рамсарската конвенция
ВОДНИ ПЛОЩИ	територии от горския фонд, поземления фонд и континенталния шелф, залети с вода
ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	усилие (във време и ресурси) за възстановяване в зт на вид или хабитат (eurosité) чрез този критерий се установява стойността на елемента: колкото по-трудно е възстановяването, толкова по-важно е опазването на съответния елемент
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	пресъздаването на цели съобщества от организми по модел на естествено възникващите
ГЕНЕТИЧНИ РЕСУРСИ	материали от растителен, животински или микроорганизмов произход, съдържащи функционални единици на наследственост и имащи реална или потенциална стойност
ГОРИ	1. земи, заети от горскодървесна растителност с площ не по-малка от един декар, височина на дървостоя в зряла възраст не по-малко от 5 м, широчина на насаждението, измерена между стъблата на крайните дървета, не по-малко от 10 м, и проекция на короните не по-малка от 10 на сто от площта на насаждението; 2. площи, които са в процес на възобновяване и все още не са достигнали, но се очаква да достигнат минимална проекция на короните 10 на сто и височина на дърветата 5 м; 3. площи, които в резултат на антропогенна дейност или естествени причини са временно обезлесени, но подлежат на възобновяване; 4. защитни горски пояси, както и ивици от дървета с площ, по-голяма от един декар, и широчина над 10 м; 5. насаждения в системи и съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите; 6. клекови формации; (съгласно Закона за горите, чл.2, ал1.)
ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ	1. горите по ал. 1 (виж по-горе определение за гори); 2. голини, недървопроизводителни земи и други територии, предназначени за горскостопанска дейност; 3. карстови образувания, разположени в земите по т. 1 и 2; 4. защитни горски пояси с размери, по-малки от определените в ал. 1, т. 4. (чл.2,(2) от Закона за горите).
ДИВА ПРИРОДА	участък от природата, който не е нарушен от дейността на човека, естествен ландшафт с характерни диви растения и животни и съобщества от тях
ДОМИНАНТЕН ВИД	вид, който преобладава по численост, оказва съществено влияние върху средата и обмена на енергия в биоценозата

ЕКЗЕМПЛЯР	всяко животно или растение от видовете в приложения 3 и 4 отЗБР, живо или мъртво; всяка лесно разпознаваема част от тялото или всеки продукт, получен от животното или растението, както и всяка друга стока, която въз основа на съпроводителен документ, опаковка, означение, етикет или друго обстоятелство може да се идентифицира като част или дериват от животни или растения от споменатите видове
ЕКОЛОГИЧЕН КОРИДОР	територия, която осигурява връзката на популации, съобщества, екосистеми или местообитания и осигурява безпрепятствената миграция на индивиди и генетичен материал
ЕКОЛОГИЧНА НИША	съвкупността от всички фактори на средата, които формират необходимите условия за съществуването на даден вид в биоценозата.
ЕКОЛОГИЧНО РАВНОВЕСИЕ	състояние на балансираност в екосистемата между биоценозата и биотопа на всички надорганизмови равнища
ЕКОЛОГИЧНА СУКЦЕСИЯ	последователна естествена смяна на една екосистема с друга под въздействието на фактори, които съществено изменят или разрушават първоначалната и се създават условия за развитието на друга екосистема, по-приспособена към новите условия
ЕКОСИСТЕМА	динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица
ЕНДЕМИТ	вид, който се среща само в определен географски район
ЕСТЕСТВЕННОСТ	незасегнатост от човешка дейност; липса на окултуряване или опитомяване (eugrosite)
ЗАСТРАШЕН ВИД	вид, който е заплашен от изчезване в целия си ареал или в голяма част от него
ЗАСТРАШЕН ТАКСОН	таксон, чиято численост на популациите и област на разпространение намаляват по начин, по който в определен обозрим период може да престане да се среща в дадения район (локално застрашен), в страната (национално застрашен) или на планетата (глобално, световно застрашен); съществуват подробни международно признати класификации на степените на застрашеност и критериите на определянето им
ЗАЩИТЕН ТАКСОН	таксон, поставен под режим на опазване със закон или друг нормативен документ, за който се забраняват всички действия, които могат да нанесат вреди на индивидите, на гнездата или леговищата им, на местата, които те обитават, включително безпокойство, вземане на намерени мъртви индивиди, пренасяне и т.н.
ЗОНИРАНЕ	разделяне на защитената територия на части, наричани зони, които се използват за целите на управлението, обикновено временно (продължителността на съществуването им може да бъде по-малка от периода на действие на плана). във всяка зона предписанията за управление са приблизително еднакви и се различават по тип и интензивност от тези в другите зони на плана. те могат да са свързани със законово или политически обособени територии вътре в самата зт (eugrosite)
КОНКУРЕНЦИЯ	взаимоотношение между популациите, възникващо при използване на общ хранителен ресурс
КОНСЕРВАЦИОННО ЗНАЧИМ	вид или друг таксон, съобщество, екосистема, природно местообитание, признати в научно издание за застрашени в някаква степен или притежаващи съществена екологична роля (напр. включени в национални или международни червени книги или списъци, в приложения към конвенции или директиви и други подобни документи)
ЛАНДШАФТ	обособена територия, появата на някои от елементите на която е възникнала като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори
МЕСТНИ ВИДОВЕ	Видове, които са естествено разпространени в района на парка, с европейски произход

МЕСТООБИТАНИЕ НА ВИД	районът, определен от специфични абиотични и биотични фактори, в който този вид се намира в някои от стадите на своя жизнен цикъл
МОНИТОРИНГ	продължително във времето еднотипно проследяване състоянието на даден показател, фактор, структура и т.н. с цел оценка, прогнозиране, контрол и въздействие за тяхното оптимизиране; система за наблюдения/ системно събиране на данни или информация във времето при използване на една и съща методология с цел поддържане на степента на съответствие с определен стандарт или основна линия, предопределена от прегледа.
НАСАЖДЕНИЕ	гора или горски участък, заети (покрити) с горскодървесни видове или храсти.
НЕСТАБИЛНОСТ	степен на променливост на зт и отделните и елементи (EUROSITE)
ОГРАНИЧИТЕЛ (ОГРАНИЧИТЕЛЕН ФАКТОР)	дейност, фактор или действие, които могат да попречат на управляващата организация да постигне целите си (EUROSITE)
ОПАЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ	система от правни, организационни, икономически, технически и мелиоративни мероприятия, насочени към предотвратяване и отстраняване на последствията от замърсяването и изчерпването на водите.
ОПОС	Оперативна програма Околна среда
ОРГАНИЗЪМ	всяко живо тяло, което е съставено от съгласувано действащи органи и съществува самостоятелно. организъмът е индивид в популация от отделен вид
ОЦЕНКА	оценка на набавената информация, водеща до определяне на значението на отделните абиотични, биотични и социално-икономически фактори
ПОДВИД	подразделение на вида, което се състои от група популации, придобили в процеса на еволюцията устойчиви белези и особености, изолационни бариери от пространствен или времеви тип и други белези, по които се отличават незначително от другите групи от същия вид, но с които могат да дават плодовитото потомство в природата
ПОПУЛАЦИЯ	група от индивиди на даден вид, които населяват определено пространство, взаимно се кръстосват, имат общи морфологични, физиологични и поведенчески особености и са свързани функционално помежду си/ група от индивиди с общ произход, които обменят генетичен материал помежду си много повече, отколкото с индивиди от друга подобна група
ПОТЕНЦИАЛ НА ТЕРИТОРИЯТА	възможностите на територията в екологичен, социален, културен или икономически план (EUROSITE)
ПОТЕНЦИАЛНО ЗАСТРАШЕН ВИД	вид, за който е вероятно скорошното му преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата продължават да съществуват
ПРЕГЛЕД	дейност, чрез която се извършва серия от количествени наблюдения като разпределение, качество, плътност и честота на природните характеристики, за да се направи оценка на зт (EUROSITE)
ПРИОРИТЕТЕН ВИД	видове, които поради своята биологическа ценност се нуждаят от специални мерки за опазване, или са определени като такива по силата на международни споразумения
ПРИРОДНО МЕСТООБИТАНИЕ	естествени или близки до естествените сухоземни или акваториални области, характеризиращи се със специфични географски, абиотични и биотични особености; типове екосистеми, отличаващи се с определена хомогенност, характерен облик и относително еднообразни условия
ПРОГРАМА	група проекти, с които се изпълнява определена оперативна цел/цели в определен период от време
ПРОЕКТ	отделна дейност, фиксирана във времето, определена по вид и стойност. понякога се нарича задача (EUROSITE)

РАБОТЕН ПЛАН	план за действие за специфичен период от време (обикновено година и не повече от пет)
РАЗНООБРАЗИЕ	степен на разнообразие на хабитати и хабитатни структури, биологични групи и видове в регионален и национален план (EUROSITE)
РЕГУЛИРАНЕ ЧИСЛЕННОСТТА НА ЖИВОТИНСКИТЕ ВИДОВЕ	целенасочена промяна в броя на техните индивиди (увеличаване или намаляване)
РЕДКИ ВИДОВЕ	чиито популации са малки и ако не непосредствено, то косвено или потенциално са застрашени.
РЕЖИМ НА ОПАЗВАНЕ	съвкупността от разрешени и забранени действия за дадена територия, определени от закона и целите, функциите и предназначението на въпросната територия
РЕЛИКТ	таксон, който е преживял до днешно време от минали геологични епохи
РЕЛИКТЕН ВИД	вид, който в миналите геологични епохи е имал широко разпространение, а днес заема неголеми територии
РЯДКОСТ	малочисленост на популацията и ограничено териториално разпространение на вида
РЯДЪК ТАКСОН	таксон, чиято численост на популацията е сведена до минимум или има силно разпръснато разпространение; една от категориите застрашени таксони, напоследък избягвана поради трудности в категоричното ѝ определяне и припокриване с другите
СТАБИЛНОСТ	степен на устойчивост на зт и отделните и елементи към природните процеси и антропогенната намеса (EUROSITE)
СТЕНОБИОНТЕН	който живее при постоянни, непроменящи се стойности на факторите на средата
СУБДОМИНАНТ	растителен вид, който взема главно участие в състава и изграждането на определен етаж от даден фитоценоз, но е с по-малко обилие от доминантния вид във фитоценоза
СЪОБЩЕСТВО (БИОЦЕНОЗА)	система от съвместно живеещи в границите на определено пространство организми, представени от своите индивиди и популации; може да се разглежда като съставено от растително (фитоценоза) и от животинско (зооценоза) общества
ТАКСОН	наименование на класификационните единици, отразяващи мястото в системата на даден организъм (основни таксони -форма/вариетет, подвид, вид, род, семейство, разред, клас, тип, царство)
ТРОФИЧНА БАЗА	хранителна база
ТУРИЗЪМ	икономическа дейност, която е насочена към създаването, предлагането и реализирането на стоки и услуги, формиращи туристическия продукт
УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ	управление на ползването, развитието и опазването на природните ресурси по начин и степен, които дават възможност на настоящите поколения и общности да си осигуряват социални, икономически и културни блага, без да се: а) намалява възможността на бъдещите поколения и общности да да задоволяват социални, икономически и културни нужди; б) нарушава способността на екосистемите да осъществяват своите почвозащитни и климаторегулиращи функции; в) намалява значително биологичното разнообразие.
УЯЗВИМОСТ	степен на чувствителност на зт и нейните елементи към определени процеси и явления (EUROSITE)

ФИТОЦЕНОЗА	(растително съобщество) всяка конкретна растителна групировка, на известно пространство еднородна по състав, структура и взаимодействия между съставлящите я растения и между тях и средата. фитоценозът е съставна част на биоценоза и екосистемата
ФАУНА	всички животни на определена площ
ФЛОРА	всички растения на определена площ
ХАБИТАТ	виж природно местообитание
ХАБИТУС	външен вид, съвкупност от признаци, характеризиращи типа структура или телосложение на отделния индивид
ХИЩНИЧЕСТВО	взаимоотношение между популациите, при което един вид живее за сметка на друг
ХРАНИТЕЛНА ВЕРИГА	поредица от видове организми, в която всеки организъм е храна на следващия от веригата
ЧИСЛЕНOST НА ПОПУЛАЦИЯТА	броят на индивиди в популацията на дадена територия или в даден обем